

Олександр Васильович ПАБАТ,

кандидат юридичних наук, доцент,

*доцент кафедри адміністративного права і процесу факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ*

УНИКНЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З КОРУПЦІЄЮ

У своїй доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2020 році Національне агентство з питань запобігання корупції у п. 4.2, присвяченому забезпеченню невідворотності адміністративної відповідальності за пов'язані корупцією діяння визначило очікувані стратегічні результати котрі допоможуть зменшити можливості уникнення відповідальності за адміністративні правопорушення, пов'язані із корупцією. Зокрема,

1) процедуру притягнення осіб до адміністративної відповідальності за пов'язані з корупцією правопорушення, а також за правопорушення у сфері фінансування політичних партій та подання ними фінансової звітності удосконалено, зокрема, завдяки: спрощенню порядку виклику та вручення протоколів про такі правопорушення; забороні повернення протоколів для належного оформлення та встановленню вичерпного переліку істотних порушень при складенні протоколів, які перешкоджають прийняттю рішення; забезпеченню розгляду цієї категорії справ щодо національних публічних діячів та суддів Вищим антикорупційним судом; наданню Національному агентству статусу учасника процесу у справах за складеними ним протоколами; наданню Національному агентству права апеляційного оскарження рішень судів, прийнятих у справах за складеними ним протоколами, а прокурору – у справах за статтями 172⁴–172⁹ КУпАП; встановленню заборони на звільнення від адміністративної відповідальності за такі правопорушення у зв'язку з малозначністю; скасування прив'язки строків накладення стягнень за вчинення таких правопорушень до дня їх виявлення, а також встановленню правила, згідно з яким перебіг цих строків зупиняється у разі, якщо особа умисно ухиляється від явки до суду або з поважних причин не може туди з'явитися; удосконаленню порядку застосування заходів примусу до осіб, які без поважних причин ухиляються від явки до суду;

2) запроваджено систему електронного провадження у справах про адміністративні правопорушення;

3) забезпечено належну якість роботи Національного агентства та органів Національної поліції щодо збору доказів та складення протоколів про вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією, а також

правопорушень у сфері фінансування політичних партій та подання ними фінансової звітності [1].

Відповідно до статистичних даних кількість справ про адміністративні правопорушення, у яких відповідно до вимог п. 7 ст. 247 КУпАП [2] закрито провадження у зв'язку із закінченням на момент їх розгляду строків, передбачених ст. 38 КУпАП [2], перевищило позначку 50%, у зв'язку з чим не в повній мірі виконуються завдання КУпАП та провадження у справах про адміністративні правопорушення. Винні особи уникають відповідальності за вчинене. Основними причинами закриття справ про адміністративні правопорушення, пов'язаних з корупцією є закінчення строків накладення адміністративного стягнення (у 2018 році 41%, у 2019 році – 51%, у 2020 році – 43%).

В кінці 2019 року були внесені зміни до статті 38 «Строки накладення адміністративного стягнення» КУпАП. Частина 4 статті 38 КУпАП визначила, що адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією може бути накладено протягом шести місяців з дня його виявлення, але не пізніше двох років з дня його вчинення. Таке збільшення строків позитивно вплинуло на ситуацію, проте не вирішило проблему. Нами підтримується позиція щодо необхідності збільшення зазначених строків. Вважаємо виправданим встановити, що адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією може бути накладено протягом року з дня його виявлення, але не пізніше трьох років з дня його вчинення.

Як позитив відмітимо неможливо уникнути адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією, поліцейськими, військовослужбовцями і деякими іншими особами через відповідальність за адміністративні правопорушення за дисциплінарними статутами (ст. 15 КУпАП України) [2]. Відповідальність настає на загальних підставах.

Невиправдано сповільнюють процедуру провадження у справі та можуть бути використані для уникнення відповідальності положення ст. 256 КУпАП щодо підпису протоколу особою, яка притягається до адміністративної відповідальності. Відповідно до ч. 2 ст. 268 КУпАП при розгляді справ про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 172⁴–172⁹ КУпАП присутність особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, є обов'язковою. Так, на сьогодні частина адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією виявляються впродовж певного часу після їх вчинення за результатами проведення документальних перевірок, розгляду повідомлення про вчинення пов'язаних з корупцією правопорушень тощо. Тому скласти протокол в присутності особи, яка вчинила правопорушення чи безпосередньо після його вчинення буває неможливо. Відтак, потребує осучаснення процедура складання, підписання та надання (надсилання) копії протоколу про адміністративне правопорушення [3]. У разі, якщо при складенні протоколу присутність особи, що вчинила правопорушення неможлива з об'єктивних причин

слід передбачити законодавчо можливість складати протокол без особи з наступним її ознайомленням. Крім того, з ч. 2 ст. 268 КУпАП слід вилучити статті 172⁴–172⁹ або врегулювати порядок складання протоколу в інший спосіб (щодо сповіщення особи про складання протоколу у разі його неприсутності при цьому).

Таким чином, підсумовуючи аналіз ситуації з уникненням відповідальності за адміністративні правопорушення, пов'язані із корупцією відмітимо необхідність негайного внесення згадуваних нами змін у відповідні статті КУпАП.

Список бібліографічних посилань

1. Національна доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2020 році. Національне агентство з питань запобігання корупції. 2021. URL: https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2021/06/NAZK_Nats.dopovid_15_06.pdf.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Кодекс України від 07 грудня 1984 року № 8073-X // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
3. Калмиков Д. Висновок Національного агентства з питань запобігання корупції до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 268 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо вимоги про обов'язкову участь особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, під час розгляду справи» (реєстр. № 5613 від 03.06.2021). URL : <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2021/07/Vysnovok-NAZK-5613-1.pdf>.

Одержано 19.11.2021